

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มครเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

๑. ตสฺมา ภิกฺขุณา นาม อาชีว์ โสเรนฺเตน ฉินฺนภตฺเตนาปี อนสฺนายน
 จิตฺตมฺปิ น อุปฺปาเทตพฺพิ ปเคว กายวจฺวิปฺพนฺทิตฺ จิรคฺมุพฺวาสิณา
 มหาติสฺสตฺเถเรน วีย ฯ

โส กิร ทฺพฺภิกฺขกาเล มกฺกํ คจฺจนฺโต ภตฺตจฺเจเทน มกฺกกิลมฺเถน
 จ กิลนฺตกาโย ทฺพฺพลโถ อณฺตตรสฺส ผลิตฺมพฺรฺกษสฺส มฺเถ นิปฺชชฺชี่ ฯ พฺหุณี
 อมฺพผลานี ตหํ ตหํ ปตฺนฺติ ฯ อเถโก วุฑฺฒตโร อุปาสโก เถรี ทิสฺวา
 ปริสฺสมํ ฅตฺวา อมฺพปานํ ปาเยตฺวา อตฺตโน ปิฎฺฐจฺจิ อโรเปตฺวา วสฺนญฺจานํ
 เนติ ฯ เถโร

น ปีตา นปี เต มาตา น ฅาติ นปี พฺนฺชวา

กโรเต ตาทิสํ กิจฺจํ สีลวณฺตสฺส การณฺติ

อตฺตานํ โอวทิตฺวา วิปฺสฺสนํ วฑฺฒเตตฺวา ตสฺส ปิฎฺฐจฺจิกโต เอว อรหตฺตํ
 ปาปฺณิ ฯ

ปฺพเพ กิร ภิกฺขุ เยภฺยุเยน อปฺจฺจเวกฺขิตฺวา จตฺตารो ปจฺจเย
 ปรีกฺขณฺชฺนตา นีรยติรจฺจานโยนิโต น มฺจฺจนฺติ ฯ สตฺถา ตมตฺถํ ฅตฺวา
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณา นาม จตฺตารो ปจฺจเย อปฺจฺจเวกฺขิตฺวา ปรีกฺขณฺชฺติ น
 วญฺญติ ตสฺมา อีโต ปฏฺจาย ปจฺจเวกฺขิตฺวา ปรีกฺขณฺชฺยยาถาติ วตฺวา
 ปจฺจเวกฺขณฺวิธึ ทสฺเสนฺโต อีช ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺจสงฺขา โยนิโส จิวรํ
 ปฏฺจเสวตีติอาทินา นเยน ตนฺตี จเปตฺวา อปฺจฺจเวกฺขิตฺปริโกโค นาม
 หลาหลวิสปริโกคสทิสโ ปโรธกปิ อปฺจฺจเวกฺขิตฺวา โทสํ อชานิตฺวา
 วิสํ ปรีกฺขณฺชิตฺวา มหาทฺกขํ อนุภวีสูติ วตฺวา อตีตํ อหาริ

๒. อตีเต พาราณสียั โภชิสตุโต มหาโกโค อกขชตุโต อโหสิ ฯ
 อถาปโร กุฏกขชตุโต เตน สหุธี กิพนุโต อตฺตโน ชเย วตฺตมานเ
 กิพามณฺฑลั น กิณฑติ ปราชยกาลเ ปน อกขั มุเข ปกฺขิปีตฺวา อกฺโข
 นญฺโจติ กิพามณฺฑลั กิณฑิตฺวา ปกฺกามิ ฯ โภชิสตุโต ตมตฺถั ถตฺวา
 อกฺখে คเหตุวา ฆริ คนฺตฺวา หลาหลวิเสน รชิตฺวา ปุณฺปนฺนั สุกฺขาเปตฺวา
 เต อาทาย ตสฺส สนฺติกั คนฺตฺวา กิพติ ฯ โส กิพนุโต อตฺตโน ปราชยกาลเ
 เอกั อกขั มุเข ปกฺขิปีตฺวา วิสเวคมุจฺฉิตฺวา อกฺขิณิ ปรีวตฺเตตฺวา ขนฺธั
 นามेतฺวา ปติ ฯ โภชิสตุโต ตสฺส ชีวิทั ทาทฺกามิ โอสธปรีภาวิทั
 วมนเกสชฺชั ทตฺวา วเมตฺวา ตั อโรคั กตฺวา ปุณ เหวรูปุ มา อกาสิตี
 โอวาทั อทาสิ ฯ

เอกนิปาตสฺส ทสมวคฺเค ลิตฺตชาตกวณฺณนายั อปฺจเวกฺขณปรีโกก-
 วตฺถุ ฯ

ปุณฺปิ เขภฺยเยน ภิกฺขุ อมฺหากั กิหิกาลเปิ ปพฺพชิตกาลเปิ เอเต
 ทาตุ ฆตฺตรูปาติ มาตาปีตฺถกฺคินีอาทีหิ ฌาตีหิ ทินฺเน จตฺตาริ ปฺจยเ
 วิสฺสฏฺฐา หุตฺวา อปฺจเวกฺขิตฺวา ปรีกฺขณฺชนติ ฯ สตฺถา ตมตฺถั ถตฺวา
 ภิกฺขเว ภิกฺขุณา นาม ฌาตีหิปี ทินฺนา ปฺจเวกฺขิตฺวา ปรีกฺขณฺชิตพฺพา
 อปฺจเวกฺขิตฺวา ปรีกฺขณฺชนตา หิ กาลั กตฺวา ยกฺขปฺเปตฺตตฺถาวโต น
 มุจฺฉนฺติ อปฺจเวกฺขิตปรีโกโค จ นาม วิสปรีโกคสทิสเ วิสณฺหิ
 วิสฺสาสิเคนปี อวิสฺสาสิเคนปี ทินฺนั มารเตยเว ปุพฺเพปิ เอโก สิวเ
 วิสฺสาสิกทินฺนงั วิสั ปรีกฺขณฺชิตฺวา มรณฺถั ปตฺโตติ วตฺวา อตีตฺ อหาริ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

๑. เพราะฉะนั้น ธรรมคาถิกษุเมื่อจะทำอาชีวะให้หมดจด แม้อาหารก็ไม่พึงทำแม้ความคิดในการแสวงหาอันไม่ควรให้เกิดขึ้น จะป่วยกล่าวไปใยถึงความคืดรณทางกายและวาจาเล่า ควรเป็นคฤพระมหาตีสสเถระ ผู้อยู่ในจิรคุมพวิหาร ฉะนั้น ฯ

ดังได้สดับมา ในคราวทูปภิกขภัย พระมหาตีสสเถระนั้น เดินทางไปเหน็ดเหนื่อย อ่อนแรง เพราะขาดอาหาร และเพราะลำบากในหนทาง จึง (แวะ) นอนที่โคนต้นมะม่วงซึ่งผลัดผลต้นใดต้นหนึ่ง ฯ ผลมะม่วงเป็นอันมาก หล่นอยู่ในที่นั้น ฯ ครั้งนั้น อุบาสกผู้เฒ่าคนหนึ่งพบพระเถระ รู้ความเมื่อยล้า จึงให้พระเถระคืดมน้ำมะม่วงแล้ว ยกขึ้นสู่หลังของตน นำไปสู่ที่อยู่ ฯ พระเถระสอนตนว่า

อุบาสกนี้ มิใช่บิดา มิใช่มารดา มิใช่ญาติ มิใช่

พวกพ้องของท่าน เขาทำกิจเช่นนั้น เพราะเหตุแห่งท่านมีศีล

ดังนี้แล้ว เจริญวิปัสสนา อยู่บนหลังของอุบาสกนั้นนั่นเอง บรรลุพระอรหัตแล้ว ฯ

ดังได้สดับมา ในกาลก่อน ภิกษุทั้งหลาย โดยมาก ไม่พิจารณาแล้ว บริโศกปัจฉัย ๔ จึงไม่พ้นจากนรก และกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ฯ สมเด็จพระบรมศาสดาทรงทราบความนั้นแล้ว ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรมคาถิกษุไม่พิจารณา แล้วบริโศกปัจฉัย ๔ ไม่ควร เพราะฉะนั้น ตั้งแต่บัดนี้ไป พวกเธอพึงพิจารณาแล้วจึงบริโศกเถิด ดังนี้ เมื่อจะทรงแสดงปัจจบเวกขณวิธี (วิธีการพิจารณา) จึงทรงวางแบบไว้โดยนัยเป็นต้นว่า ภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาโดยแยกกายแล้ว จึงใช้สอยจิรวร ดังนี้ แล้วตรัสว่า ธรรมคา

การบริโภคปัจจัยที่ยังมิได้พิจารณา ย่อมเป็นเช่นกับการบริโภคยาพิษที่แรงกล้า แม้คนโบราณทั้งหลาย ไม่พิจารณา ไม่รู้โทษ บริโภคยาพิษแล้ว เสวยความทุกข์หนัก ดังนี้ แล้ว ทรงนำอดีตนิทานมา ฯ

๒. ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์ ได้เป็นนักเลงสกา มีโภคทรัพย์มาก ในกรุงพาราณสี ฯ ครั้งนั้น นักเลงสกาอีกคนหนึ่ง กำลังเล่น (สกา) กับพระโพธิสัตว์นั้น เมื่อตนมีชัย ก็ไม่ทำลายวงเล่น แต่ในเวลาจะปราชัย ก็ใส่ลูกสกาไว้ในปากแสรั่งพูดว่า ลูกสกาหาย แล้วทำลายวงเล่นแล้ว หลีกไป ฯ พระโพธิสัตว์ ทราบความนั้น ถือเอาลูกสกาไปเรื้อน แล้วข้อมด้วยยาพิษอย่างแรงกล้า ตากให้แห้งแล้วแห้งอีกถือนเอาลูกสกาเหล่านั้น ไปสำนักของนักเลงสกาโกงนั้น แล้วเล่น (สกา) ฯ นักเลงสกาโกงนั้น กำลังเล่น ในเวลาที่ตนจะปราชัย ก็ใส่สกาลูกหนึ่งในปาก สลบไปด้วยกำลังยาพิษ กลอกนัยน์ตา คอพับล้มลง ฯ พระโพธิสัตว์ปรารถนาจะให้ชีวิตแก่เขา จึงให้ยาสำหรับสำรอกที่ดองแล้วด้วยโอสถ ให้สำรอกแล้ว ทำเขาให้หายโรคแล้ว ได้ให้โอวาทว่า ท่านอย่าได้ทำกรรมเห็นปานนี้อีก ฯ

เรื่องการบริโภคด้วยการไม่พิจารณา มาในอรรถกถาติตตชาดก ทสมวรรคเอกนิบาต ฯ

พวกภิกษุโดยมากแม้จัก เป็นผู้วางใจไม่พิจารณาแล้วบริโภคใช้สอย ปัจจัย ๔ ที่หมู่ญาติมีบิดามารดาพี่หญิงน้องหญิงเป็นต้นถวาย ด้วยเข้าใจว่า ในเวลาเราเป็นภุคณ์ก็ดี ในเวลาเราเป็นบรรพชิตก็ดี ปัจจัยเหล่านั้น ก็เป็นของควรเพื่อจะให้ ฯ สมเด็จพระบรมศาสดา ทรงทราบความนั้นแล้ว ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรมดาภิกษุ ควรพิจารณาแล้วบริโภคปัจจัยที่แม่หมู่ญาติ ถวายแล้ว เพราะภิกษุทั้งหลาย เมื่อไม่พิจารณา แล้วบริโภค มรณภาพแล้ว ย่อมไม่พ้นจากอัทธภาพแห่งยักษ์และเปรต ก็ ชื่อว่าการบริโภคปัจจัยที่มิได้พิจารณา

ยอมเป็นเช่นกับการบริโภคาพิษ เพราะยาพิษที่บุคคลผู้คุ้มเคยก็ดี ได้คุ้มเคย
ก็ดี ให้แล้ว ย่อมทำผู้บริโภคาให้ตายได้ทั้งนั้น แม้ในกาลก่อน ราชสีห์ตัวหนึ่ง
บริโภคาพิษที่ผู้คุ้มเคยให้แล้วถึงความตาย ดังนี้แล้ว ทรงนำอดีตนิทานมา ฯ
